

ประกาศกระทรวงวัฒนธรรม

เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ การกำหนดจำนวน การเลือก และการถอดถอนสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ การกำหนดจำนวน การเลือก และการถอดถอนสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย โปร่งใส และเป็นไปตามหลักการสร้าง การมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มชาติพันธุ์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑ วรรคสอง และมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ๒๕๖๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม จึงออก ประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศกระทรวงวัฒนธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียน กลุ่มชาติพันธุ์ การกำหนดจำนวน การเลือก และการถอดถอนสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“กลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า ชาวไทยที่อาศัยอยู่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือหลายกลุ่มซึ่งกำเนิด และมีถิ่นฐานในประเทศไทย มีอัตลักษณ์ และสังคมนิยม ภาษา วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และความเชื่อ ตามจารีตประเพณีร่วมกัน หรือมีความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับสังคมไทย

“ชุมชน” หมายความว่า ชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีการตั้งถิ่นฐาน อยู่อาศัย ใช้ประโยชน์ ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือหลายพื้นที่ร่วมกันอย่างสืบเนื่องตามวิถีวัฒนธรรม

“สภา” หมายความว่า สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการดำเนินการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ การเลือก และการถอดถอนสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย

“การขึ้นทะเบียน” หมายความว่า การยื่นขอขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

“ทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์” หมายความว่า ข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ขึ้นทะเบียนไว้ เพื่อใช้ในการ คำนวณจำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

“ศูนย์” หมายความว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

ข้อ ๔ ในกรณีที่มีปัญหาในทางปฏิบัติหรือต้องตีความตามประกาศนี้ ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดและคำวินิจฉัยนั้นให้เป็นที่สุด

หมวด ๑

คณะกรรมการ

ข้อ ๕ ให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการดำเนินการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ การเลือก และการถอดถอนสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย” ประกอบด้วย

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านชาติพันธุ์ เป็นประธานกรรมการ

(๒) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านชาติพันธุ์ จำนวนไม่เกินสองคน เป็นกรรมการ

(๓) ผู้แทนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากศูนย์จำนวนไม่เกินสองคน เป็นกรรมการ

(๔) ผู้แทนสภาจำนวนสองคน เป็นกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์ระดับผู้จัดการฝ่ายขึ้นไปคนหนึ่ง เป็นเลขานุการ และจะให้มีผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้

ข้อ ๖ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำบัญชีรายชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ๒๕๖๘ เป็นข้อมูลในการทำบัญชีรายชื่อ

(๒) ดำเนินการรับขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ จัดทำและดูแลรักษาทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งทะเบียนประวัติผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นสมาชิก

(๓) คำนวณจำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

(๔) รับคำร้องในเรื่องที่เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ การเลือก และการได้มาซึ่งสมาชิก โดยตรวจสอบข้อเท็จจริง วินิจฉัยคำร้อง และจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ เสนอผู้อำนวยการเพื่อทราบ

(๕) พิจารณาแผนจัดการเลือกผู้แทนของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ และเสนอผู้อำนวยการพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเลือกผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์เป็นสมาชิกสภาตามความจำเป็นและเหมาะสม

(๖) แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่รัฐมนตรีหรือผู้อำนวยการมอบหมาย

ข้อ ๗ ให้คณะกรรมการมีวาระคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกก็ได้

หมวด ๒

การขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์

ข้อ ๘ ให้ศูนย์ประกาศบัญชีรายชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ และกำหนดระยะเวลาการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยต้องมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวัน และแจ้งให้ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ทราบผ่านช่องทางที่เข้าถึงได้โดยง่ายและทั่วถึง

ข้อ ๙ ให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่จะขอขึ้นทะเบียน จัดประชุมกลุ่มชาติพันธุ์และมีมติมอบหมายผู้แทนดำเนินการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยต้องมีหนังสือรับรองมติการมอบหมายผู้แทนดำเนินการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ตามแบบที่ศูนย์กำหนด ประกอบการยื่นขอขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์

ข้อ ๑๐ ในการขอขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ผู้แทนที่ได้รับมอบหมายยื่นคำขอตามแบบและช่องทางที่ศูนย์กำหนด โดยต้องแจ้งข้อมูลสำหรับติดต่อผู้แทนที่ได้รับมอบหมาย และต้องระบุชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่ประสงค์จะขอขึ้นทะเบียน ทั้งนี้ ต้องเป็นชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ตามประกาศบัญชีรายชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ของศูนย์ พร้อมทั้งแนบข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์ประกอบด้วย ดังนี้

(๑) ข้อมูลประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่แสดงให้เห็นว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย

(๒) ข้อมูลด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

(๓) ข้อมูลชุมชนและจำนวนประชากร

ข้อ ๑๑ เมื่อได้รับคำขอขึ้นทะเบียนตามข้อ ๑๐ แล้ว ให้คณะกรรมการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและข้อมูลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำขอ

ในกรณีที่เอกสารหรือข้อมูลไม่สมบูรณ์ ให้คณะกรรมการแจ้งให้ผู้แทนที่ได้รับมอบหมายทราบและดำเนินการแก้ไขหรือยื่นเอกสารเพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่เกินสิบห้าวัน

เมื่อตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารและข้อมูลแล้วเสร็จ ให้ศูนย์แจ้งให้ผู้แทนที่รับมอบหมายทราบ

หมวด ๓

การกำหนดจำนวนสมาชิก

ข้อ ๑๒ สมาชิกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ๒๕๖๘

ข้อ ๑๓ ให้สภาประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เลือกกันเอง จำนวนไม่เกินกลุ่มละห้าคน รวมแล้วไม่เกินสามร้อยคน โดยต้องมีสัดส่วนเพศสภาพ วัย และภูมิภาคที่เหมาะสมและเป็นธรรม การกำหนดจำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่ขึ้นทะเบียนแล้วมีจำนวนสมาชิกเริ่มต้นกลุ่มละสองคน จากนั้นให้คณะกรรมการพิจารณากำหนดจำนวนสมาชิกเพิ่มเติมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวนกลุ่มละอย่างน้อยหนึ่งคนแต่ไม่เกินสามคน ตามสัดส่วนของจำนวนชุมชนของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ที่มาขึ้นทะเบียนตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่มีการเลือกผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์แล้วเสร็จ และยังมีจำนวนสมาชิกไม่ถึงสามร้อยคน คณะกรรมการอาจจัดให้มีการเลือกผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์เพิ่มเติมก็ได้

หมวด ๔ การเลือกสมาชิก

ข้อ ๑๔ เมื่อศูนย์ดำเนินการรับขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ และจัดทำทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์แล้ว ให้ประกาศกำหนดระยะเวลาการเลือกผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยต้องมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวัน พร้อมทั้งประกาศกำหนดจำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านช่องทางที่เข้าถึงได้โดยง่ายและทั่วถึง

ข้อ ๑๕ ให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่ขึ้นทะเบียน ดำเนินการเลือกผู้แทนของตน โดยต้องคำนึงถึง สัดส่วนเพศสภาพ วัย และภูมิภาคอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

การเลือกผู้แทนของกลุ่มชาติพันธุ์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักการ ดังต่อไปนี้

(๑) กระบวนการต้องเปิดเผย โปร่งใส และตรวจสอบได้ และให้ชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ จากทุกพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

(๒) ต้องประกาศกำหนดการ วิธีการ ขั้นตอน และสถานที่ ให้ชุมชนชาติพันธุ์ทราบเป็นการล่วงหน้า

(๓) ชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ต้องมีสิทธิเสนอชื่อและได้รับการเสนอชื่ออย่างเท่าเทียม

(๔) การลงมติ หรือการหาฉันทมติตามวิถีวัฒนธรรม ต้องตรวจสอบได้

ข้อ ๑๖ เมื่อดำเนินการเลือกผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์แล้วเสร็จ ให้แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จัดทำบัญชีรายชื่อผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ที่จะเป็นสมาชิก โดยให้มีจำนวนไม่เกินสองเท่าของจำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์โดยเรียงลำดับตามมติการเลือกของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ พร้อมประวัติและเอกสารรับรองตนเอง ว่ามีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ๒๕๖๘ เสนอให้ศูนย์ภายในเจ็ดวันนับแต่การเลือกตั้งแล้วเสร็จ

ข้อ ๑๗ ให้คณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับเลือกโดยเร็ว กรณีผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับเลือกขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ให้เลื่อนลำดับผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ตามลำดับในบัญชีรายชื่อตามข้อ ๑๖ ขึ้นมาแทน

การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับเลือกต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว นับแต่สิ้นสุดประกาศกำหนดระยะเวลาการเลือกผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ตามข้อ ๑๔

ข้อ ๑๘ เมื่อตรวจสอบคุณสมบัติแล้วเสร็จ ให้คณะกรรมการประกาศรายชื่อสมาชิกสภาผ่านช่องทางที่เข้าถึงได้โดยง่ายและทั่วถึง และแจ้งให้รัฐมนตรีทราบ

ข้อ ๑๙ บัญชีรายชื่อตามข้อ ๑๖ สิ้นสุดลงเมื่อครบวาระของสภา

กรณีที่สมาชิกจากกลุ่มชาติพันธุ์ใดพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ และต้องมีการเลือกบุคคลแทนตำแหน่งที่ว่างลง ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ๒๕๖๘ ให้ใช้บัญชีรายชื่อในวรรคหนึ่งเพื่อพิจารณาเลื่อนผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวตามลำดับในบัญชีรายชื่อเป็นสมาชิก เว้นแต่สมาชิกจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระนั้นไม่มีบัญชีรายชื่อ ให้คณะกรรมการจัดให้มีการเลือกผู้แทนของกลุ่มชาติพันธุ์นั้นขึ้นใหม่

หมวด ๕

การถอดถอนสมาชิก

ข้อ ๒๐ การถอดถอนสมาชิกตามมาตรา ๒๔ (๖) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ๒๕๖๘ จะกระทำได้เมื่อสมาชิกกลุ่มชาตินั้นกระทำการฝ่าฝืนจริยธรรมตามวิถีวัฒนธรรมกลุ่มอย่างร้ายแรง

ให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่ดำเนินการถอดถอนสมาชิกแจ้งมติถอดถอน พร้อมทั้งเหตุผลประกอบมายังคณะกรรมการ เพื่อประกาศถอดถอนให้พ้นจากตำแหน่ง

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๑ ในวาระเริ่มแรกให้คณะกรรมการดำเนินการขึ้นทะเบียนกลุ่มชาติพันธุ์ การเลือกและการถอดถอนสมาชิกสภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วยกรรมการตามข้อ ๕ (๑) (๒) และ (๓) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีกรรมการตามข้อ ๕ (๔)

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๙

ชาปีดา ไทยเศรษฐ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม